

УДК 378.046-021.66:63

DOI <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2022.11.275539>

ORCID 0000-0002-2260-971X

ORCID 0000-0002-5844-3520

ORCID 0000-0001-9429-8570

ТЕХНОЛОГІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ОБ'ЄКТИВНА ТЕНДЕНЦІЯ РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Валентина Онінко,

докторка педагогічних наук, професорка кафедри будівництва та професійної освіти;
Полтавський державний аграрний університет;

Тетяна Япринець,

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри будівництва та професійної освіти;
Полтавський державний аграрний університет;

Антон Келемеш,

кандидат технічних наук, доцент кафедри агроінженерії та автомобільного транспорту;
Полтавський державний аграрний університет

У статті розкрито особливості застосування технологічного підходу в підготовці магістрів професійної освіти; розглянуто теоретичні аспекти технології освітнього процесу як об'єктивну тенденцію розвитку сучасної професійної освіти; обґрунтовано технологічний потенціал фахової підготовки магістрів професійної освіти спеціалізації (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології, відображений у змісті та способах засвоєння здобувачами навчальної інформації, визначено типи технологій: соціально-освітні, виробничі та види технологій магістра професійної освіти: освітні (педагогічні), аграрно-виробничі. Досліджено основні переваги технологічного підходу як методологічної основи трансформації професійної освіти з галузі Агронімія, що дозволяє сформуванню технологічної компетентності здобувачів вищої освіти, та потрактовано таку компетентність як логічне поєднання теоретичних знань, способів організації освітнього процесу в закладах професійної освіти і практичних умінь застосовувати спроектовану освітню роботу, аналізувати й оцінювати результати підготовки.

Визначено: теоретичну складову технологічної компетентності, що виявляється у сформованості професійних знань щодо цілей, засобів, компонентів педагогічного процесу, розуміння важливості добирати та впроваджувати педагогічні технології з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти та специфіки аграрної галузі; практичну складову, що охоплює вміння оптимально проектувати педагогічний процес, спрямовані на досягнення запланованого результату (співвіднесення методів, засобів і технологій з цілями навчання й індивідуальними особливостями суб'єктів підготовки).

Проведено висновки стосовно того, що технологічна компетентність забезпечує позитивну динаміку рівнів професійної компетентності як здобувача вищої освіти, так і керівника освітньої програми та керівника закладу освіти, що дає підстави для твердження про успішність життєдіяльності закладу освіти, його конкурентоспроможність, яку можна забезпечити, використовуючи технології проектного менеджменту, технологізацію процесу підготовки майбутніх магістрів професійної освіти для інноваційного розвитку закладів освіти в постійно змінюваному освітньому середовищі.

Ключові слова: магістр професійної освіти, професійна підготовка, тенденція, технологічний підхід, технологічна компетентність, технологізація освітнього процесу.

Постановка проблеми. Актуальною тенденцією професійної освіти нині є гуманізація підготовки майбутніх фахівців, яка забезпечує всебічний розвиток особистості, індивідуальний підхід до суб'єктів освітньої діяльності. Урахування особистісного чинника в підготовці майбутніх викладачів професійної освіти вважають пріоритетним у контексті реалізації технологічного підходу, який на сучасному етапі розвитку професійної теорії і практики є одним із напрямів удосконалення процесу фахової підготовки, його системності, відтворюваності, коригованості. Забезпечення технологізації освітнього процесу пов'язане зі зростанням автономії викладача ЗП(ПТ)О та потребує його готовності до проектування процесу професійної підготовки на визначених засадах. Це особливо актуальне для аграрного профілю, який містить раціональність, технологічність та природовідність означеної сфери діяльності. Викладене дає змогу сформулювати основну проблему дослідження: залежність рівня якості майбутніх викладачів професійної освіти ЗП(ПТ)О аграрного профілю від проектування освітніх технологій з метою формування їхньої технологічної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Професійна освіта перебуває у постійній динаміці, реагуючи на зміни в суспільстві, його запити. Життя у постіндустріальному (інформаційному) соціумі вимагає від майбутніх викладачів сучасних закладів професійної освіти особистісних якостей: гнучко адаптуватися в мінливих життєвих обставинах, самостійно набуваючи необхідних знань, вміло застосовувати їх на практиці для вирішення різноманітних професійних проблем; критично мислити, вміти аналізувати проблеми, що виникають у фаховій діяльності та шукати шляхи раціонального їх подолання, використовуючи сучасні технології; чітко усвідомлювати, де і яким чином набуті знання можуть бути застосовані у професійній дійсності; бути здатним генерувати нові ідеї, творчо мислити; грамотно працювати з інформацією, вміти ефективно використовувати інформаційні ресурси та засоби інформаційних комунікацій в особистісному та професійному становленні; самостійно працювати над розвитком своєї моральності, інтелекту, культурного рівня, бути комунікабельним, контактним у різних соціальних групах; вміти організовувати освітньо-виховний процес у ЗП(ПТ)О аграрного профілю тощо.

У контексті професійної підготовки викладачів вищої школи на сучасному етапі інтенсивно досліджуються такі аспекти: зміст, форми, методи формування педагогічних умінь і навичок (С. Гончаренко, О. Дубасенюк, Н. Ничкало, та ін.); науково-методичне забезпечення навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти (А. Алексюк, О. Антонова, Г. Васянович, О. Гура, С. Лісова, В. Лозова, О. Шпак та ін.); становлення професіоналізму та педагогічної майстерності викладачів (Є. Барбіна, Н. Гузій, І. Зязюн, Л. Рувинський, Л. Савенкова, В. Семиченко та ін.); закономірності педагогічного проектування та підготовка викладачів до цієї діяльності (В. Гузєєв, В. Безруков, О. Коваленко, Д. Левітес та ін.); психолого-педагогічні основи застосування та створення технологій навчання у вищій школі (І. Волков, С. Сисоєва, П. Стефаненко та ін.). Питання підвищення якості освіти шляхом її технологізації привертають увагу В. Беспалька, О. Пехоти, Г. Селевка, та інших. Вчені С. Бондар (Бондар, 2007, с.82-90), О. Пометун (Овчарук, 2004, с. 112), С. Сисоєва (Сисоєва, 2001, с. 32-41), М. Чошанов (Чошанов, 1997, с. 21-27) розглядають проблему формування компетентності майбутнього педагога як структурний компонент формування особистості спеціаліста-професіонала; частину проблеми формування ціннісно-світоглядної спрямованості особистості фахівця; процес формування комплексу компетентностей, що дозволяють виконувати професійні функції на достатньому й високому рівні. Проблема формування технологічної компетентності фахівців різних профілів розглядалася у працях Н. Нагорної (Нагорна, 2021, с. 55-56), Л. Тишакової (Тишакова, 2005), С. Хаялієвої (Хаялієва, 2012) та ін. Поряд із тим, серед науковців не існує єдиного погляду на механізми формування технологічної компетентності майбутніх викладачів професійної освіти у закладах вищої освіти.

Метою цієї статті є з'ясування на основі аналізу наукових позицій учених сутності технологізації освітнього процесу як об'єктивної тенденції розвитку сучасної професійної освіти й структури технологічної компетентності магістрів професійної освіти як інтегративної особистісної якості фахівців агрономічного профілю й викладачів ЗП(ПТ)О.

Виклад основного матеріалу. Суттєвою ознакою сучасних інноваційних процесів у сфері навчання й виховання є їх технологізація – неухильне дотримання змісту й послідовності етапів упровадження нововведень. Так само, як технологічний підхід у виробничій сфері (подання виробничих процесів як технологій) став невід'ємним складником сучасного матеріального виробництва та показником упровадження науково-технічних досягнень у практику, так і технологічний підхід до професійної підготовки є найважливішим конкретнонауковим методологічним підходом у сучасній освіті.

Технологія – не данина моді, а стиль сучасного науково-практичного мислення. Будь-яка діяльність включає елементи (стадію, етап), проектування: переробку інформації, створенням моделі діяльності, планування послідовності дій та операцій. Проектування – це створення ідеального опису майбутнього об'єкта, що передуює його реалізації. Одна з найважливіших функцій педагогіки як науки полягає у створенні (проектуванні) систем навчання та виховання (Коберник, 2012). Проектування як вид освітньої діяльності є її функціональною складовою, що відображає прогнозування педагогом майбутнього освітнього процесу, саме завдяки проектуванню процес підготовки в освітньому закладі стає технологічним. Проектування – необхідний початковий етап в організації освітнього процесу, пов'язаний з попередньою розробкою основних деталей майбутньої взаємодії викладачів і здобувачів освіти. Технологізація забезпечується проектуванням на стратегічному та тактичному рівнях (Киричук, Неділько, Руденко, Прашко, Смотрін, Мельник ... Давидова, 2014). Стратегічний рівень дидактичного проектування пов'язаний з формуванням (усвідомленням) цілей, аналізом об'єктивних та суб'єктивних умов педагогічної ситуації, педагогічним прогнозом, виробленням ідей та задумів, визначенням загальної логіки вивчення змістової теми. На тактичному рівні відбувається конкретизація загальної логіки в системі методів та прийомів.

Освітню діяльність з урахування технологічного підходу вчені розглядають як алгоритмізований процес вирішення професійних завдань, що має кілька етапів: аналіз педагогічної ситуації (діагноз), проектування результату (прогноз) та планування впливу викладача; конструювання та реалізація процесу професійної підготовки; регулювання та коригування освітнього процесу; підсумковий облік, оцінка отриманих результатів та визначення нових фахових завдань.

Відповідно до такої наукової позиції проектувальна діяльність містить діагностику, прогнозування та планування, будучи при цьому першим етапом вирішення будь-якої педагогічної задачі. На думку О. Дубасенюк, О. Вознюк педагогічна діагностика – процес вивчення зміни стану учасників освітнього процесу, а також самої їхньої діяльності та особистісної взаємодії (Дубасенюк, & Вознюк, 2011). Прогнозування розглядають як процес отримання випереджальної інформації про об'єкт, що спирається на науково обґрунтовані положення та методи (Кабанська, 2011). Прогнозування в освіті як передбачення майбутнього стану об'єкта проектування (освітнього процесу) на основі аналізу соціокультурної ситуації, теорії та практики в сучасній освіті, а також даних діагностики, спрямоване на отримання випереджальної інформації про перспективи розвитку явищ з метою оптимізації змісту, методів, засобів та організаційних форм освітньої діяльності (Кірсанов, 2002).

Технологія здійснення процесу професійної підготовки може розглядатися як сукупність технологій передавання інформації, що послідовно реалізуються, організація різноманітних видів діяльності здобувачів освіти, стимулювання їх активності, регулювання та коригування ходу освітнього процесу, його поточного контролю. Технологія цілепокладання – послідовна взаємопов'язана система дій викладача, спрямована на визначення, формулювання цілей навчання, виховання та розвитку

здобувачів. У контексті технологічного підходу мета – це норма, що надає уявлення про результат або образ бажаного результату. Освітній процес здійснюється як технологія в тому випадку, якщо його мета і результат описуються точно, конкретно, діагностично, операційно. Цілі, за твердженням В. Козакова, є діагностичними, якщо існує строгий, точний опис сформованих знань, умінь, властивостей особистості, що дозволяє відрізнити їх від усіх інших; для виявлення знань, умінь, властивостей, які діагностують, є інструмент вимірювання їх сформованості, є шкала їх оцінки (Козаков, 2003). Ціль задана операційно, якщо в її формулюванні є вказівка на засоби досягнення цієї мети. Будь-яка діагностично та операційно задана мета називається завданням. Мета і завдання заняття мають по можливості відображати передбачувані зміни у знаннях здобувачів, у відносинах до світу і до себе, у практичних вміннях і навичках. Ефективність заняття загалом оцінюють насамперед тим, якою мірою вирішені завдання. Технологію формування позитивної мотивації навчально-пізнавальної та інших видів діяльності здобувачів може бути охарактеризовано як систему дій викладача, спрямованих на формування та розвиток цієї мотивації. Усі способи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності умовно можна розділити на три групи (Клочко, 2012): 1) пов'язані з кращим задоволенням пізнавальної потреби, яка є у кожної особистості, за допомогою продуманої більш ефективної організації навчання; 2) орієнтовані на задоволення інших потреб здобувачів; 3) створені задля забезпечення загальних сприятливих умов перебігу підготовки.

Дотепер у таких наукових галузях як філософія, психологія та педагогіка відсутнє загальноприйняте тлумачення категорії «технологічна компетентність»; для більш глибокого розуміння змісту цієї категорії розглянемо сутність поняття «технологія». У «Глосарії термінів з технологій освіти» (Париж, ЮНЕСКО) це поняття сформульовано як системний метод створення, застосування і визначення всього процесу викладання та засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів та їх взаємодії, завдання якого – оптимізація форм освіти. Аналіз наукової літератури свідчить, що зміст категорії «технологія» зазнав певної еволюції. Спочатку під технологією мали на увазі мистецтво, ремесло, майстерність у виробничій сфері, пізніше її почали трактувати як науку, що вивчає взаємодію засобів праці та сировини, матеріалів. Нині з інтенсивним розвитком соціальних та інформаційно-комунікаційних технологій у визначенні поняття «технологія» відбувається «зміщення» від індустріальної сфери до людини, суспільства та інформації; тому ми застосовуємо дефініцію тенденція як напрям розвитку явища, яке відбувається у суспільстві під впливом розвитку в інформаційному середовищі, призводять до змін як в характері праці, так і в сфері комунікацій, у структурі виробничих відносин. Означені тенденції стають підґрунтям для переосмислення набутого досвіду в напрямі соціального розвитку людства, надають змогу вбачати та обговорювати кардинальні зміни у соціально-виробничій діяльності людини.

У сучасному тлумаченні поняття «освітня технологія» сприймається як системний метод планування, реалізації й оцінювання результатів усього процесу навчання з урахуванням організації особистісної взаємодії, обліком людських ресурсів та навчально-технологічного середовища. Таким чином, технологічний підхід є концентрованим виразом досягнутого рівня розвитку освітніх процесів у сучасному суспільстві, впровадження досягнень науки у практику, узагальнення та систематизації великого досвіду освітніх інновацій, авторських технологій викладачів-новаторів, результатів психолого-педагогічних досліджень, найважливішим показником високого професіоналізму у освітній діяльності, такий підхід відкриває нові можливості для концептуального та проектного освоєння різних галузей та аспектів освітньої, педагогічної, соціальної дійсності. Технологічний підхід дозволяє: з більшою визначеністю передбачати результати та керувати освітнім процесом, аналізувати та систематизувати на науковій основі наявний практичний досвід та його використання, комплексно вирішувати освітні та соціально-виховні проблеми, забезпечувати сприятливі

умови для формування технологічної компетентності, розвитку особистості, зменшувати ефект впливу несприятливих обставин, оптимально використовувати наявні ресурси, вибирати найефективніші і розробляти нові технології та моделі вирішення виникаючих професійних проблем.

Однією із професійних компетентностей сучасного викладача науковці визначають технологічну компетентність як здатність реалізовувати технології в освітньому процесі навчальних закладів; І. Бухун, Л. Кравченко, розглядають технологічну компетентність як систему креативно-технологічних знань, здібностей і стереотипів інструменталізованої діяльності з перетворення об'єктів (разом із суб'єктом і процесами) соціально-освітньої дійсності (Бухун, & Кравченко, 2020) Л. Тишакова дотримується позиції, що технологічна компетентність містить знання, технологічні вміння та навички, креативно-технологічні здібності, технологізовану рефлексію, професійні якості (Тишакова, 2005, с. 20). Щодо конкретних технологічних умінь, до них віднесено: вміння здійснювати аналіз наявних технологічних ресурсів, вміння проектувати (планувати) діяльність, визначати її цілі, здійснювати організацію та аналіз цієї діяльності, вміння оволодівати власним досвідом через рефлексію, здатність до самовираження, вміння перебудовувати застарілі технології. А. Дяченко пропонує технологічну компетентність вважати складовою цілісної професійно-особистісної структури викладача інтерпретувати її як комплекс умінь проектування освітнього процесу, починаючи з цілепокладання, вибору оптимального та адекватного змісту і способів здійснення професійної діяльності, і завершуючи аналізом та рефлексією відповідності отриманих результатів із запланованим (Дяченко, 2013) Технологічну компетентність майбутніх фахівців В. Оніпко розглядає інтегративною професійно-особистісною якістю, що забезпечує відповідальне використання освітніх і науково-виробничих технологій для вирішення завдань у сфері професійної діяльності (Оніпко, 2012).

Актуальність формування у майбутніх магістрів професійної освіти аграрного профілю технологічної компетентності детерміновано низкою соціально-економічних чинників:

- впровадженням інноваційних технологій у всі сфери життєдіяльності суспільства, безпосередньо в освіту та агропромисловий комплекс України;
- створенням нових високотехнологічних аграрних, переробних та харчових виробництв та секторів економіки передових технологічних укладів;
- негативним впливом окремих аспектів технологічної еволюції на особистість, суспільство та державу;
- зростанням потреби набуття високого рівня технологічних знань в умовах конкуренції на ринку освітніх послуг.

У процесі вибору технології підготовки майбутніх викладачів професійної освіти нами враховувалися пріоритетність, важливість задач, які будуть вирішуватись у професійній діяльності. Концептуальні ідеї, що визначають зміст підготовки здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О аграрного профілю, способи взаємодії суб'єктів освітнього процесу, специфіка діяльності дозволяють визначити типи технологій: соціально-освітні, виробничі та види технологій магістра професійної освіти: освітні (педагогічні), аграрно-виробничі.

Результати проведеного наукового пошуку свідчать, що технологічна компетентність проявляється у здібностях майбутнього фахівця на основі знання форм, методів та засобів діяльності, професійних умінь та особистісних якостей забезпечувати ефективне застосування технологій діяльності під час практики здобувачів освіти у ЗП(ПТ)О аграрного профілю, освоєння нових технологічних процесів, розробки й апробації нових освітніх (педагогічних), аграрно-виробничих технологій, аналіз комплексу різнопланових джерел з проблеми дає змогу виявити значущі аспекти професійної підготовки:

- освітній процес на факультетах (кафедрах) закладів вищої освіти забезпечує підготовку майбутніх фахівців агрономічного профілю переважно до репродуктивної діяльності, здатних вирішувати стандартні, типові професійні завдання;

– спостережено превалювання традиційної лекційно-семінарської організації підготовки, пояснювально-ілюстративних та репродуктивних методів (розповідь – показ – тренування);

– недостатня ефективність виробничої (педагогічної) практики відображена у виконанні переважно ролі спостерігачів, включених у діяльність за інструкцією, ніж викладачів, які здійснюють творчу та управлінську діяльність, що спонукає приймати відповідальні рішення;

– взаємодія професорсько-викладацького складу факультетів (кафедр) закладів вищої педагогічної освіти із роботодавцями проходить часто несистемно.

Зазначене зумовлює необхідність модернізації професійної педагогічної підготовки в закладах професійної освіти з метою формування в майбутніх фахівців технологічної компетентності.

Нам імпонує позиція Міжнародної асоціації технологічної освіти (ІТЕА), яка представляє структуру технологічної компетентності особистості трьома складниками:

- знання технологічних понять та принципів, основ та шляхів розвитку технології;
- процеси проектування та використання технологічних систем та управління ними;
- зміст підготовки (типи систем – біологічних, технічних, хімічних, інформаційних, фізичних) (*Technological literacy*, 2006).

Технологічний потенціал професійної підготовки магістрів професійної освіти спеціалізації Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології міститься у змісті та способах засвоєння здобувачами навчального матеріалу, які співвідносяться із проблемами професійної діяльності з урахуванням завдань галузі агрономії (розуміти основні біологічні та агротехнологічні правила і теорії, пов'язані з вирощуванням сільськогосподарських та інших рослин, вирощувати, розмножувати сільськогосподарські культури та здійснювати технологічні операції з первинної переробки і зберігання продукції; застосовувати в процесах виробництва, переробки і зберігання новітні прийоми, заходи, засоби для отримання високоякісної, екологічно безпечної, ринково привабливої сільськогосподарської продукції) та у практичній спрямованості професійної підготовки; у наявності навчально-матеріальної бази та великого досвіду, накопиченого у вищій аграрній школі для підготовки фахівців за визначений термін; у спроможності сформувати у майбутніх викладачів професійної освіти за спеціалізацією Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології ціннісних професійно-особистісних якостей (цілеспрямованість, ініціативність, відповідальність, самостійність, дисциплінованість, здатність генерувати нові ідеї та знаходити нестандартні рішення, спрямованість на підвищення якості власної діяльності у сфері професії, готовність адаптуватися в нових умовах, здатність до рефлексії). У цьому зв'язку професійна підготовка може розглядатися, з одного боку, як підготовка високоякісних кадрів викладачів професійної освіти, з іншого – як ефективний засіб формування технологічної компетентності майбутніх фахівців аграрного профілю.

Теоретична складова технологічної компетентності виявляється у сформованості професійних знань щодо цілей, засобів, компонентів освітнього процесу, розуміння важливості добирати та впроваджувати соціально-освітні технології з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти та специфіки аграрної галузі. Практична складова охоплює уміння проектувати освітній процес із погляду найбільшої оптимальності, спрямовані на досягнення запланованого результату; співвідносити методи, засоби і технології з цілями навчання й індивідуальними особливостями суб'єктів навчання. Названі компоненти технологічної компетентності майбутнього викладача професійної освіти поступово формуються в процесі опанування освітніх компонентів професійно-практичного циклу, але для узагальнення, поглиблення знань щодо педагогічних технологій та вдосконалення вмінь їхнього практичного застосування майбутнім фахівцям необхідно вивчати узагальнювальні, інтегративні дисципліни. Однією з таких є дисципліна «Інноваційні технології в професійній освіті», яка сприяє

засвоєнню здобувачами вищої освіти системи теоретичних знань про сучасні освітні технології, критеріями доцільності їх застосування в конкретних професійних ситуаціях, можливості їх використання в подальшій практичній діяльності майбутніми викладачами професійної освіти, розвиток умінь професійної творчості, пошуку власної освітньої технології, професійної самоідентифікації та власного саморозвитку майбутнього фахівця.

Висновки. Отже, аналізуючи сутність технологічної компетентності майбутніх викладачів професійної освіти, доходимо висновку, що це – логічне поєднання теоретичних знань, способів організації освітнього процесу у закладах професійної освіти і практичних умінь застосовувати спроектовану освітню роботу, аналізувати і оцінювати результати. Технологізація освітнього процесу – сучасна тенденція розвитку сучасної професійної освіти, методологічна основа трансформації професійної освіти з галузі Агронімія, що сприяє підвищенню ефективності процесу професійної підготовки магістрів професійної освіти спеціалізації (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології); зrealізована у соціально-освітніх, виробничих типах технологій та освітніх (педагогічних), аграрно-виробничих видах технологій магістра професійної освіти; відображена у змісті та способах засвоєння здобувачами навчальної інформації, що дозволяє сформувати технологічну компетентність здобувачів вищої освіти як логічне поєднання теоретичних знань, способів організації освітнього процесу в закладах професійної освіти і практичних умінь застосовувати спроектовану освітню роботу, аналізувати й оцінювати результати підготовки.

Подальші наукові розвідки шляхів розв'язання проблеми технологізації професійної освіти сприятимуть акцентуації уваги учасників освітнього процесу на такому важливому аспекті підготовки майбутніх фахівців як розвиток міждисциплінарного синтезу, що охоплює вміння оптимально проектувати освітній процес, спрямовані на досягнення запланованого результату.

ЛІТЕРАТУРА

- Сисоєва, С. О. (2001). Вектор розвитку особистості у постіндустріальному суспільстві. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*, 1, 32-41.
- Бондар, С. (2007). Термінологічний аналіз понять «компетенція» і «компетентність» у педагогіці: сутність та структура. *Освіта і управління*, 10(2), 82-90.
- Бухун, І., & Кравченко, Л. (2020). Технологічна компетентність здобувачів вищої освіти як проблема педагогічної науки і практики. *Українська професійна освіта*, 7, 115-122.
- Дубасенюк, О.А., & Вознюк, О.В. (2011). Діагностичний підхід як важлива умова професійної позиції вчителя. В *Методичні основи діагностики академічної обдарованості учнів (з урахуванням специфіки освітньої галузі)*: Матеріали науково-практичного семінару (с. 74-81). Київ.
- Дяченко, А. (2013). Теоретичний аналіз поняття «технологічна компетентність педагога». *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 8(2), 53-59.
- Кабанська, О. С. (2011). Обґрунтування технології формування педагогічного прогнозування майбутніх учителів й аналіз результатів її впровадження. *Теорія та методика навчання та виховання*, 28, 67-75. Взято з http://nbuv.gov.ua/UJRN/znrkhnpu_ttmniv_2011_28_11.
- Киричук, В. О., Неділько, В. П., Руденко, С. А., Прашко, О. В., Смотрін, В. О., Мельник, М. Ю. ... Давидова, М. О. (2014). *Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект*. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України.
- Кірсанов, В. (2002). *Психолого-педагогічна діагностика*. Київ: Альтерпрес.
- Клочко, В. І. (2012). *Формування мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів технічних спеціальностей*. Вінниця: ВНТУ.

- Коберник, О. (2012). Сутнісна характеристика проектування педагогічного процесу. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету*, 2, 101-109.
- Козаков, В. А. (Ред.). (2003). *Психологія діяльності та навчальний менеджмент*. Київ: КНЕУ.
- Манькусь, І. В., Недбаєвська, Л. С., Дармосюк, В. М., & Дінжос, Р. В. (2020). Технологічна компетентність майбутнього викладача природничо-математичних дисциплін як складова його професійної підготовки. *Фізико-математична освіта*, 1(23), 76-82.
- Нагорна, Н. О. (2021). *Формування проєктно-технологічної компетентності майбутніх учителів трудового навчання у процесі вивчення основ проєктування і моделювання*. (Дис. канд. наук). Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка, Полтава.
- Овчарук, О. В. (Ред.). (2004). *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: бібліотека з освітньої політики*. Київ: К.І.С.
- Оніпко, В. (2012). Технологічні основи процесу підготовки майбутнього вчителя природничих дисциплін до професійної діяльності у профільній школі. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 5(1), 125-132. Взято з https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2012/5_1/visnuk_19.pdf.
- Тишакова, Л. Т. (2005). *Формування технологічної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови*. (Дис. канд. наук). Луганськ.
- Хаялиева, С. З. (2012). Технологическая компетентность как составляющая профессиональной компетентности будущих инженеров-педагогов. *Ученые записки Крымского инженерно-педагогического университета*, 34, 116-119.
- Чошинов, М. П. (1997). Дидактическое конструирование гибкой технологии обучения. *Педагогика*, 2, 21-27.
- Technological literacy for all: A rationale and structure for the study of technology* (2006). Reston: International technology education association. Retrieved from <https://www.iteea.org/File.aspx?id=42633>.

REFERENCES

- Bondar, С. (2007). Terminolohichniy analiz poniat «kompetentsiia» i «kompetentnist» u pedahohitsi: sutnist ta struktura [Terminological analysis of the concepts of «competence» and «competence» in pedagogy: essence and structure]. *Education and management*, 10(2), 82-90 [in Ukrainian].
- Bukhun, I., & Kravchenko, L. (2020). Tekhnolohichna kompetentnist zdobuvachiv vyshchoi osvity yak problema pedahohichnoi nauky i praktyky [Technological competence of students of higher education as a problem of pedagogical science and practice]. *Ukrainian professional education*, 7, 115-122 [in Ukrainian].
- Choshonov, M. P. (1997). Didakticheskoe konctruirovanie gibkoi texnologi obucheniia [Didactic design of flexible learning technology]. *Pedagogy*, 2, 21-27 [in Russian].
- Cycoieva, С. О. (2001). Vektor rozvytku osobystosti u postindustrialnomu cucpilstvi [Vector of personality development in post-industrial society]. *Continuing professional education: Theory and Practice*, 1, 32-41 [in Ukrainian].
- Diachenko, A. (2013). Teoretychnyi analiz poniattia «tekhnolohichna kompetentnist pedahoha» [Theoretical analysis of the concept of «technological competence of the teacher»]. *Problems of Modern Teacher Training*, 8(2), 53-59 [in Ukrainian].
- Dubaseniuk, O.A., & Vozniuk, O.V. (2011). Diahnostychnyi pidkhid yak vazhlyva umova profesiinoi pozytsii vchytelia [Diagnostic approach as an important condition of the teacher's professional position]. In *Methodological bases for diagnosing students' academic giftedness (taking into account the specifics of the educational field): Proceedings of the scientific and practical seminar* (pp. 74-81). Kyiv [in Ukrainian].
- Kabanska, O. S. (2011). Obruntuvannia tekhnolohii formuvannia pedahohichnoho prohnouzuvannia maibutnikh uchyteliv y analiz rezultativ yii vprovadzhennia [Justification

- of the technology of formation of pedagogical forecasting of future teachers and analysis of the results of its implementation]. *Teoriia ta metodyka navchannia ta vykhovannia [Theory and methods of teaching and education]*, 28, 67-75. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpkhnpu_ttmniv_2011_28_11 [in Ukrainian].
- Khaialyeva, S. Z. (2012). Tekhnolohycheskaia kompetentnost kak sostavliaiushchaia professyonalnoi kompetentnosti budushchykh ynzhenrov-pedahohov [Technological competence as a component of professional competence of future engineers-pedagogues]. *Uchenye zapysky Krymskoho ynzhenerno-pedahohycheskoho unyversyteta [Scientific notes of the Crimean Engineering and Pedagogical University]*, 34, 116-119 [in Russian].
- Kirsanov, V. (2002). *Psykholoho-pedahohichna diahnostyka [Psychological and pedagogical diagnosis]*. Kyiv: Alterpres [in Ukrainian].
- Klochko, V. I. (2012). *Formuvannia motyvatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti studentiv tekhnichnykh spetsialnosti [Formation of motivation for educational and cognitive activity of students of technical specialties]*. Vinnytsia: VNTU [in Ukrainian].
- Kobernyk, O. (2012). Sutnisna kharakterystyka proektuvannia pedahohichnoho protsesu [An essential characteristic of the design of the pedagogical process]. *Collection of Scientific Papers of Uman State Pedagogical University*, 2, 101-109 [in Ukrainian].
- Kozakov, V. A. (Ed.). (2003). *Psykholohiia diialnosti ta navchalnyi menezhment [Psychology of activity and educational management]*. Kyiv: KNEU [in Ukrainian].
- Kyrychuk, V. O., Nedilko, V. P., Rudenko, S. A., Prashko, O. V., Smotrin, V. O., Melnyk, M. Yu. ... Davydova, M. O. (2014). *Tekhnolohii proektuvannia v praktytsi roboty zahalnoosvitnoho navchalnoho zakladu: teoretyko-praktychnyi aspekt [Design technologies in the practice of work of a general educational institution: theoretical and practical aspect]*. Kyiv: Instytut obdarovanoi dytyny NAPN Ukrainy [in Ukrainian].
- Mankus, I. V., Nedbaievskia, L. S., Darmosiuk, V. M., & Dinzhos, R. V. (2020). Tekhnolohichna kompetentnist maibutnoho vykladacha pryrodnycho-matematychnykh dystsyplin yak skladova yoho profesiinoi pidhotovky [Technological competence of the future teacher of natural and mathematical disciplines as a component of his professional training]. *Physical and Mathematical Education*, 1(23), 76-82 [in Ukrainian].
- Nahorna, N. O. (2021). *Formuvannia proiektno-tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv trudovoho navchannia u protsesi vyvchennia osnov proiektuvannia i modeliuvannia [Formation of project-technological competence of future teachers of labor education in the process of studying the basics of design and modeling]*. (PhD diss.). Poltavskiy natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni V. H. Korolenka, Poltava [in Ukrainian].
- Onipko, V. (2012). Tekhnolohichni osnovy protsesu pidhotovky maibutnoho vchytelia pryrodnychykh dystsyplin do profesiinoi diialnosti u profilnii shkoli [Technological foundations of the process of preparing a future science teacher for professional activity in a specialized school]. *Problems of Modern Teacher Training*. 5(1), 125-132. Retrieved from https://library.udpu.edu.ua/library_files/probl_sych_vchutela/2012/5_1/visnuk_19.pdf [in Ukrainian].
- Ovcharuk, O. V. (Red.). (2004). *Kompetentnicnyi pidkhid u suchasnyy osviti: svitovi dosvid ta ukrainski perspektyvy: biblioteka z osvithoi polityky [Competency approach in student education: world experience and Ukrainian perspectives: library of educational policy]*. Kyiv: K.I.C. [in Ukrainian].
- Technological literacy for all: A rationale and structure for the study of technology* (2006). Reston: International technology education association. Retrieved from <https://www.iteea.org/File.aspx?id=42633>.
- Tyshakova, L. T. (2005). *Formuvannia tekhnolohichnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia inozemnoi movy [Formation of technological competence of the future foreign language teacher]*. (PhD diss.). Luhansk [in Ukrainian].

THE EDUCATIONAL PROCESS TECHNOLOGIZATION AS AN OBJECTIVE TREND IN MODERN VOCATIONAL EDUCATION DEVELOPMENT

Valentyna Onipko,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Civil Engineering and Vocational Education;
Poltava State Agrarian University;

Tatiana Yaprynets,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Civil Engineering and Vocational Education;
Poltava State Agrarian University;

Anton Kelemesh,

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Agricultural Engineering and Road Transport;
Poltava State Agrarian University

The article reveals the peculiarities of the technological approach application in the course of vocational education master training; theoretical aspects of the technology of the educational process as an objective trend in the development of modern vocational education are considered. The technological potential of vocational education master training with specialization (Agricultural production, processing of agricultural products and food technologies) is substantiated. It is reflected in the content and methods of acquiring educational information. The types of technologies are determined: socio-educational, industrial and types of technologies of the master of vocational education: educational (pedagogical), agricultural and industrial.

The main advantages of the technological approach as a methodological basis for the transformation of professional education in the field of Agronomy, which allows for the formation of technological competence of higher education students, have been studied, and such competence has been interpreted as a logical combination of theoretical knowledge, ways of organizing the educational process in vocational education institutions and practical skills to apply for the planned educational work, analyze and evaluate training results.

The theoretical component of technological competence is determined. It is displayed in the formation of professional knowledge regarding the goals, means, and components of the pedagogical process, understanding the importance of selecting and implementing pedagogical technologies taking into account students' characteristics and the specifics of the agricultural industry. The practical component, which includes the ability to optimally design the pedagogical process, aimed at achieving the planned result (correlation of methods, means, and technologies with the learning goals and individual characteristics of the training subjects) is revealed.

Conclusions are made regarding the fact that technological competence provides positive dynamics of the levels of professional competence of both the student and the head of the educational program and the head of the educational institution, which gives grounds for the statement about the success of the educational institution's life activities, its competitiveness, which can be ensured by using the technologies of the project management, technologization of the process of training future masters of professional education for the innovative development of educational institutions in a constantly changing educational environment.

Keywords: *master of vocational education, vocational training, trend, technological approach, technological competence, technologization of the educational process.*

Надійшла до редакції 16.02.2022 р.